

Veri

Vzgoji

Omiki

SLOVENSKI UČITELJ

**Glasilo slovenskih krščanskih
učiteljskih
in katehetskih društev**

1912

Št. 6.

Letnik XIII.

SLOVENSKI UČITELJ

Vsebina:

Ali je kazen vzgojno sredstvo? Prof. dr. J. Demšar	121
Krenimo na nova pota! Nadučitelj Janko Polak	124
Ali vzgajamo značaje? Nadzornik J. Novak	127
Pedag. momenti v kmet. nad. tečajih. Nadučitelj J. Grad	129
Tečaj za postrežbo bolnikov. Učiteljica M. Vider	132
Katehetski vestnik :	
Katehetsko gibanje	133
Katehetske beležke	136
Zgledi	137
Učiteljski vestnik :	
Učiteljske vesti	138
Naša zborovanja	140
Raznoterosti	141
Vzgoja	143
Slovstvo in glasba	144

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

... in katehetskih društev. ...

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XIII.

V Ljubljani, 15. junija 1912.

Štev. 6.

Dr. Josip Demšar.

Ali je kazen vzgojno sredstvo?

(Misli iz Foersterjeve knjige „Schuld und Sühne“, 1911.)

Foersterja kot pisatelja odlikuje spretnost, s katero zna nasprotujoča si mnenja tako presoditi, da izloči iz njih, kar imajo v sebi resničnega, dobrega, lepega, porabnega. Vprašanja: Ali vzgajaj individualno, z ozirom na posebne lastnosti posamnikov, ali bodi v vsakem slučaju do vseh otrok neizprosno isti; ali stopaj v šolo z vedrim licem kot prijatelj mladine, ali se pokaži učencu vedno le strogega vzgojitelja, ki se nikoli ne poniža do otroških slabosti; ali se drži starih vzgojnih načel, ali se poprimi novih teženj modernih vzgojiteljev, — taka in podobna vprašanja so na pedagoških sestankih in tečajih že povzročila dolgotrajne debate, ki so ostale brezplodne, če se ni oglasil trezen mislec, ki je z jasno besedo odkril praktično vrednost, pa tudi nevarne pomanjkljivosti posamnih nazorov. Foerster smatra za svojo posebno nalogo, da posreduje med starimi, navidezno zastarelimi nazori in med pretiranimi zahtevami novodobnih pedagofov; večinoma reši to svojo nalogo v zadovoljnost vzgojiteljev, ki iščejo resnično srečo mladine in ne dvomljive slave originalnosti glede neizvedljivih načrtov.

Razne države pripravljajo preureditev kazenskih zakonikov; pri tem so se med pravniki pojavili nazori, ki zahtevajo, da za mladoletnike zakonik ne sme poznati prave kazni; kazen naj se v vsakem slučaju nadomesti z vzgojo. Z ozirom na to je Foerster v svojem najnovejšem večjem delu »Schuld und Sühne« pokazal, kaj imajo dobrega stare postave, ki so za zločin neizprosno zahtevale kazen, opozoril je pa tudi na zdravo jedro novodobnih zahtev, ki hočejo mladoletnike obvarovati pred kaznijo. Knjiga je v prvi vrsti namenjena pravnikom, v njeno globoko vsebino pa se bo s pridom zatopil tudi vzgojitelj. Prav vzgajati je umetnost, še posebna umetnost pa je tako kaznovati, da je otroku na srečo.

Foerster odločno poudarja, da brez kazni ni dobre vzgoje. Če mislijo površno misleči mladinojubi, da je edino pravo načelo: »Mladostnega grešnika ne kaznuj, marveč ga le tako vzgojij, da ne bo več grešil«, pa trdi Foerster, da je uprav nepristranska obsodba, kateri sledi pravična

kazen, najboljše vzgojno sredstvo. S preveliko milobo se zlasti v mladih srcih le prelahko izbriše razloček med poštenostjo in nepoštenostjo. Tudi mladini je treba žive zavesti o neizprosni npravnega reda; do te zavesti ji uspešno pomaga pravična kazen.

Skrb najboljšega vzgojitelja za mladega grešnika ne bo imela resničnega uspeha, če grešnik samega sebe prav po notranje ne prenovi; resnična notranja prenovitev je pa nemožna, če vzroka nenravnemu dejanju ne iščemo sami v sebi. Že zaradi tega ne ravnajo modro tisti vzgojitelji, ki imajo toliko ozirov na individualne življenske razmere in na posebne nagone otrokove, da zaradi njegovega prestopka dolže vse drugo, le ne otrokove svobodne volje. Noben resen vzgojitelj ne taji, da patološko razviti nagoni močno vplivajo na svobodno voljo; vendar je gotovo, da ima nasprotno tudi svobodna volja veliko moč nad čutnim življenjem. Izkušnja uči, koliko premore v človeku zavest, da je svojega prestopka sam kriv; zdrave dušne moči z vso silo nastopijo zoper nižje teženje, lepota značaja oživi in se okrepi. Slabo uslužno izkazujejo patološko na lahko obremenjenemu človeku tisti moderni mladinojubi, ki vsako njegovo zlo dejanje izgovarjajo; s tem mu jemljejo zaupanje na moč njegovega duha in gojijo izrastke vseh mogočih nagonov, ki bi bili pod vplivom močne volje zamrli. Tudi za nekoliko patološko obremenjenega otroka je primerna kazen sreča, ker je potrebna protiutež proti bolesto zli plati njegovega značaja.

Kakor obsegajo verske resnice poleg najpopolnejše ideje neskončne božje ljubezni, ki je vedno pripravljena odpustiti, tudi idejo neizprosno stroge pravičnosti, ki je izražena zlasti v nauku o poslednji sodbi, tako tudi vse zdravo modroslovje računa z naravno potrebo človeške duše, ki zahteva, da človek za greh zadosti. Najlepša starogrška igra je zasnovana na podlagi te naravne potrebe. Plato imenuje srečnega tistega človeka, ki ga je pravična kazen ozdravila bolestnih izrodov njegovih nagonov. Moderna pisateljica Selma Lagerlöf opisuje nekje ženo, ki je sama sebe zasačila v majhni nezvestobi, pa si za to ni mogla naložiti dosti težke prostovoljne pokore. Lepo je s tem izraženo hrepenenje človeške narave, ki sama želi za greh zadostiti. Kolikrat se zločinec sam javi pravici, ker ne more prenesti tega, da bi njegov zločin ostal brez kazni. Kazen ga spominja njegove svobodne volje, njegove odgovornosti in s tem njegovega djestojanstva. Pravilno razvit otrok je po prestani kazni nekako možato zamišljen; čuti se sicer osramočenega, ponižanega, obenem pa čuti tudi neko zadovoljstvo, ker je popravil zmoto in zadostil pravici. Naša narava sama zahteva za krivdo pravično kazen.

Kaj pa je zdravo jedro novodobne zahteve, naj se kazen nadomesti z vzgojo? Če je za resno vzgojo potrebna kazen, je pa silno škodljiva trdosrčnost in brezobzirnost, s katero se čestokrat kazen nalađa.

Kdor je izgubil vero in zaupanje v samega sebe, si je zaprl pot do poboljšanja. Kar ubija v otroku samospoštovanje, vse to je škodljivo in zla pritiklina kazni. Otrok, ki ima zanj okolica le zaničevanje, utegne

slednjic tudi sam sebe zaničevati; kaj lahko začne potem tudi tako živeti, da je res zaničevanja vreden.

Malo pedagoške izobrazbe kažejo priimki »lažnik, lenuh, tat«. Z njimi dela vzgojitelj kaznovanemu otroku največkrat veliko krivico. Iz enkratnega dejanja še ne smemo sklepati na otrokov značaj. Reči smemo celo otroku, da ga kljub njegovim lažnim izjavam nimamo za lažnika; ne smatramo ga namreč za takega človeka, da bi bila njegova značajna lastnost lažnivost. Primerna kazen zbudi v otroku zavest, da je kriv, vzgojiteljevo zaupanje pa mu pomaga, da se dvigne in poboljša. Foerster navaja zglede, kako je vzgojiteljevo zaupanje rešilo otroka, kateremu so neprevidni in trdosrčni ljudje že vtisnili pečat izgubljenega človeka. Žalostno pa je misliti na to, koliko otrok, ki so se po prestani kazni skušali dvigniti, so pahnile nazaj v lahkomišljeno življenje zaničljive opazke vzgojiteljev in sovrstnikov.

V nekaterih državah mladoletnikov redno ne kaznujejo več z ječo, ampak jim za kazen nalože resno delo v blagor bližnjega. Pogostne oprostilne razsodbe izbrišejo lahko v ljudstvu zavest, da je nad nami neizprosni npravni red; gotovo pa je, da človek, ki je npravni red prekršil, pa je še nepokvarjenega značaja, v ječo med zločince ne spada. Če sodišče takemu človeku kot kazen prisodi delo v dobrodelnih zavodih, mu dá s tem prilžnost, da za krivdo resno zadosti, obenem pa celo dvigne v sebi čuvstvo samospoštovanja. Še posebno potrebujejo kaznenke, katerih zla dejanja so bila le posledica lahkomišljenosti, primernege opravila in prijaznege nadzorstva, da ne trpi njihov značaj in da se morejo poživljene in prenovljene vrniti v življenje.

Velik pomen verske vzgoje poudarja Foerster tudi v svojem najnovejšem delu. Najbolje vpliva kazen na vernege človeka. Vera zbuja v človeku živo zavest, da je svojih pogrškov sam kriv; zato veren grešnik pravično kazen radovoljno sprejme; obenem pa človek nikjer ne dobi toliko vplivnih nagibov za resnično samospoštovanje kot v verskih resnicah; veren človek se nikdar ne more čutiti izgubljenega, če le hoče slabi plati svojege značaja napovedati resen boj.

Kljub velikemu pomenu, ki ga ima za vzgojo, je kazen vendarle zlo; čimbolj se je mogoče kazni ogniti, tem bolje. Dober vzgojitelj izkuša zato zla dejanja previdno zabraniti, da mora le redkokdaj kaznovati. Kolikrat moremo lastne otrokove dobre dušne moči izrabiti proti njegovim zlim nagonom! Neredkokrat nastane n. pr. otrokova neubogljivost iz nekege zdravege hrepenenja po neodvisnosti. Takege otroka bi mogli ob previdnem vodstvu privedi do tako značajnege življenja, da bi bili napačni oziri na ljudi nanj brez vpliva. Seveda je treba za tako vzgojno delo precej izkušnje in mnogo spretnosti; če vzgojitelj sebe in gojencev ne obvlada popolnoma, je mnogo boljši stari, strogi ton kot nekako negotovo domače občevanje brez jasnege cilja.

Za mladino, ki je šoli odrasla, Foerster toplo priporoča primerno organizacijo, ki pa ne sme biti namenjena samo pohlevnim značajem; tudi

bolj živim mladim ljudem naj bo odprt dostop do nje, da le niso npravno že izkvarjeni. Voditelji organizacij morajo biti sami strogo verni ljudje, dasi je prav, če z mladimi ljudmi od 16. do 18. leta ne govore preveč o verskih rečeh, ker čuti mladina v teh letih malo zanimanja za verske pogovore. Dober organizator bo previdno izkušal mlade ljudi brez gostobesednosti vaditi verskega življenja; od 18. leta dalje pa človek že sam čuti večje hrepenenje po jasnih verskih nazorih; za to starost so tudi v mladinskih organizacijah umestni daljši temeljiti verski pogovori.

Lahko smo Foersterju hvaležni, da vedno odločneje poudarja pomen in potrebo verske vzgoje. Žal nam je le, da ne pozna moči naših svetih zakramentov. Koliko bi bil mogel v knjigi »Schuld und Sühne« lepega povedati o vzgojni moči sv. pokore. Nikjer človeku krivda tako živo ne stopi pred oči kot pri spovednici; pa se obenem tudi nikoli ne čuti tako olajšanega in oduševljenega za novo lepo življenje kot po dobro opravljeni spovedi. In če bi Foerster poznal moč sv. obhajila, bi najbrž prisodil veri več vpliva tudi na mladino od 16. do 18. leta; česar same pobožne besede ne premorejo, to zmore moč Najsvetejšega Zakramenta.

Nadučitelj Janko Polák.

Krenimo na nova pota!

2.

Ker bi bilo preobširno, če bi našteval podrobnosti vsake skupine (dom, šola, dvorišče, vrt, hlev, gospodarsko poslopje, sadovnjak, polje, travnik, pašnik, vinograd, gozd), zaraditega bom omenjal samo podrobnosti skupine — d o m.

V drugem šolskem letu bi nikakor ne zadostovalo, če bi pri domu spoznali otroci samo: sobo, vežo, kuhinjo, podstrešje in klet v zmislu — »K o p f- u n d S c h w a n z m e t h o d e«. Seznanijo naj se tudi s posamnimi predmeti zgoraj naštetih delov. Nastane pa vprašanje, katere podrobnosti v sobi, veži, kuhinji, podstrešju in kleti so tako pomembne, da je vredno govoriti o njih tudi v šoli? V prvem hipu se zdi človeku, da teža vprašanja skoro ni moč rešiti povoljno. Toda učitelj, ki vé, da je njegova naloga učiti za življenje in ne za parado, bo pomislil, okoli katerih predmetov v sobi, veži, kuhinji, podstrešju in kleti se najbolj vrti kmetiško življenje, potem pa bo gotovo pravo zadel. Po mojem mnenju so ti predmeti sledeči: Miza, peč, klop ob peči, čelešnjak, postelja, svetilka, omara, okno, podobe, razpelo, rožni venec, posodica za blagoslovljeno vodo, različno orodje in različna posoda, metla, škaaf, ogenj, kuhinjska posoda in kuhinjsko orodje, vžigalice, vrela voda, jedi, pijače, perilo, sušenje mesa, dimnik, slamnata streha, streha iz opeke, shramba različnih predmetov na podstrešju, poljski pridelki v kleti, kisline, posoda v kleti, pijače itd. Učitelj, ki zna življenje opazovati, ne bo prišel nikdar v zadrego. Mera pri izbiranju tozadevne snovi pa mu bodi individualnost domačega

šolskega okolišča, družine in otroka. Vsak črevelj ne sodi na isto kopito in tudi nazornega nauka ne smemo poučevati v drugem šolskem letu na vseh šolah enako.

Če obravnavam v drugem šolskem letu »mizo«, me plošča, miznica, noge, ogli, barva in drugo ne zanima toliko, tembolj pa snazna plošča zaradi jedi, snažna miznica, štiri noge zaradi trdnega stanja, les in delavec, ki je mizo naredil. Ne — »Kopf- und Schwanzmethode«, tudi ne brezmiselni formulirani stavki, temveč opazovanje življenja kot takega, nas more privedi v delovni moment, ki ga sedaj poudarjajo resni in po uspehu hrepenišči pedagogi.

Preden se dotaknem delovnega momenta podrobneje naj izpregovorim nekoliko o nekaterih napakah, ki jih zasledimo še danes tuintam. Teh napak ni zaneslo v šolo učiteljstvo, temveč zloglasni in nezmiselni formulirani stavki.

Kaj pa so formulirani stavki? — Formulirani stavki so nagobčnik — oprostite, da rabim ta izraz — zgovornemu otročičku! . . . Z njimi pač ne gojimo otroškega duha, kar bi bilo potrebno pri nazornem nauku drugega šolskega leta, temveč ga le dušimo. Tovariši, napovejmo formuliranim stavkom boj na vsej črti! — Formulirani stavki ne sodijo niti v prvo šolsko leto, kamoli v poznejšo šolsko dobo. Kaj je res forma več, nego vsebina? Po mojem mnenju tiči uprav v formuliranih stavkih kal bolezn, ki ji pravimo — nesamostojnost. Za Boga, kako pa naj postane otrok samostojen, če silimo vanj venomer z vprašanji? Preštudirajte vse formulirane stavke, kar jih je rodila dosedaj naša pedagogika, sestavite iz njih zmiselno celoto za življenje; jaz vam ne dam za to celoto — vinarja.

Pa še neko veliko hibo najdemo tuintam i pri opisovalnem, i pri pripovedovalnem nazornem nauku: namreč trganje celotnega opisovanja in pripovedovanja v poljubne odstavke, dà, celo stavke! . . . Smo namreč mnenja, da zbudimo s tem pazljivost. Ne oporekam! Trdim pa, da je taka pazljivost možna samo na onih šolah, kjer delujejo mehanična kolesa za drdranje brezmiselnih formuliranih stavkov. Pri samostojnem duševnem delu na ti stopnji pa take pazljivosti ni mogoče — in je tudi ni treba — vzgojiti; zakaj samostojno duševno delo zbudi pazljivost samoobsebi in je nam ni treba iskati ob tem delu nasilnim mehničnim potom.

Kdor pozna količkaj dušeslovni problem otrok na ti stopnji, mi mora priznati, da je povsem protinaravno, če trgamo ob opisovalnem in pripovedovalnem nazornem nauku celote v poljubne odstavke, morda celo v stavke. Saj si niti dve individualiteti nista do pičice podobni in kako bi mogla potem cela vrsta individualitet delovati v zmyslu samo ene, in to one, ki ji dá smer individualiteta učiteljeva. Ali ni to več nego tiranstvo? Pustimo torej tudi otročičem prost duševni polet. Saj le ta nam more odpreti tajnosti otroške duše. In ravno poznanje tajnosti otroške duše je višek vsega vzgoje- in ukoslovja. Ne bijmo vendar sami sebe v obraz! Ne razvijajmo pedagogike samo na papirju, temveč izvedimo jo končno že tudi v praksi! Saj s tem, da v isti sapi trdimo in zanikamo, smešimo sami sebe. Morda pa ne vemo, kaj hočemo? — Kdo vé! . . .

Obljubil sem, da izpregovorim nekoliko tudi o delovnem momentu v drugem šolskem letu. Opisovalni nazorni nauk drugega šolskega leta do-
vaja s svojimi podrobnostmi koncentričnim potom duhu velike zaklade,
pripovedovalni nazorni nauk pa sili duhá k ekscentričnemu delu. V har-
moniji koncentričnega ter ekscentričnega dela zazrem kal delovnega
momenta, ki se bo pozneje nekoč v resnem življenju izpremenil tudi v
resno delo.

Za lažje umevanje pravkar označene trditve primeren zgled. Ker
sem govoril že zgoraj o »mizi«, ostanimo tudi sedaj pri tej primeri.
Pogovor o snažni plošči z ozirom na jed, knjigo, pismo, obisk, donese kon-
centričnim potom, t. j. od zunaj na notri, duhu zaklad o vsem tem. Toda
ta zaklad, četudi velik, je za življenje mrtev, če ne izprožimo kolesca, ki
izvede delo ekscentrično, t. j. od znotraj na zunaj. To pa dosežemo naj-
lažje s primerno, ali resnično povestjo o snažni in nesnažni gospodinji. Če
to povest večkrat ponovimo, da preide otrokom takorekoč v kri in meso,
je ne bodo pozabili zlepa. Treba bo v življenju samo momenta, da zbudi
spomin na povest, in otrok bo delo tudi izvršil, če bo videl, da je potrebno.

Čitanje. Drugemu šolskemu letu naj bi bile odmenjene velike
črke in berilni sestavki. Če smo obdelali v prvem šolskem letu male črke
in zvezne vaje dodobra, zadostuje štirinajst dni za ponovitev. Nato ob-
delamo velike črke tekom prvega polletja; druga polovica šolskega leta
pa je na razpolago, da čitamo berilne sestavke, za kar pa nudi sedanji
»A b e c e d n i k« premalo snovi. Treba bi bilo, da se ob ugodni priliki ta
del »A b e c e d n i k a« razširi in izpopolni tudi v stvarnem oziru. Ume-
se, da bi moralo biti to osnovano na podlagi modernih zahtev, t. j. v tem
delu »A b e c e d n i k a« bi morali vpoštevati tudi načela delovne šole.
Da to ne bi bilo tako težko, bom dokazal na zgledu. Omenjam pa še po-
pred, da se mi ne zdi povsem opravičena zahteva onih, ki hočejo, da sodi
v prvo in drugo šolsko leto samo estetično-moralna snov. Otroci potre-
bujejo za splošno napredovanje dobro realno podlago, in zdi se mi, da tiči
neuspeh realnega pouka v tretjem šolskem letu uprav v tem, ker ne doneso
otroci v to šolsko leto za realni pouk potrebne podlage. Napačno pa bi
me umel, kdor bi menil, da se hočem omejiti v drugem šolskem letu strogo
na realno snov v berilnih sestavkih. Nikakor!... Pa čemu bi modroval.
Kako si to stvar predočujem, pokažem kar na zgledu, na berilnem
sestavku, ki je duševnemu razvoju otrok v drugem šolskem letu povsem
primeren. Navajam ga iz skupine — s a d o v n j a k.

Naš sadovnjak.

Pri nas imamo za hišo sadovnjak. V sadovnjaku raste sadno drevje.
Naš oče ga osnažijo vsako pomlad. Preden začne drevje zeleneti, porežejo
vse suhe veje in pokončajo goseničja gnezda. Na spomlad sadno drevje
ozeleni in cvete. Iz cvetja se naredi sad. Zeleno sadje ni zdravo. Otrok,
ki je zeleno sadje, oboli in lahko tudi umrje. Zrelo sadje pa je zdrava jed
za vsakega človeka. Posušeno in kuhano sadje daje dobro jed in pijačo

zlasti za bolnike in otroke. Tudi iz svežega sadja delajo pijačo. Ta pijača pa ni za otroke, ker je opojna. Opojna pijača človeka vpijani; to je pa grdo, škodljivo in nevarno, pa tudi grešno.

Po cvetočem sadnem drevju nabirajo čebelnice med, ptički pa veselo prepevajo. Spomladi delajo ptički gnezda, neso jajčeca in vale. Po sadnem drevju pobirajo gosonice in s tem zelo koristijo. Ne smemo jim razdirati gnezd in pobijati jajčec. Kdor lovi ptice, jih preganja in muči, tega kaznujejo zelo ostro.

V sadovnjaku raste tudi trava. Travo kosimo in jo polagamo živini. Na pokošenem delu sadovnjaka se otroci radi igrajo. V našem sadovnjaku imamo tudi mizo in klopi. Ob nedeljah je ob mizi zelo prijetno. Oče in mati bereta časopise, otroci pa beremo lepe povesti.

V jeseni odpade sadnemu drevju listje. Listje pograbimo in ga znesemo v listnico. Z listjem nastiljamo živini, da se ne umaže. V jeseni pobelijo naš oče vse sadno drevje, da ohrani gladko lubad. Pozimi se nabere na vejah polno snega; oče ga gredo otresat, da se veje ne polomijo.

* * *

Ta in oni me utegne karati, da zahtevam od otrok drugega šolskega leta preveč. Ne bodimo ozkosrčni! Vse to, kar sem navel v berilnem sestavku, je otrok že tudi doživel in jaz nisem storil drugega nego to, da sem mu doživljaje zopet obnovil v spominu in mu opisal: a) štiri letne čase v sadovnjaku; b) košček sadjarstva, zdravstva, abstinence, živalstva, živinarstva; c) življenje v domačem krogu, in d) za nameček tudi nekaj za vzgojo. Takih in podobnih berilnih sestavkov nujno potrebujemo. Berilni sestavki naj ne bodo umerjeni samo za mehanične vaje, ampak obenem tudi za naobrazbo in za vzgojo. Na ta način bomo dosegali tisti cilj, ki ga od šole zahteva naše ljudstvo. In če smo res pravi ljudski učitelji, nam mora biti več do volje ljudstva, nego pa do volje nekaterih šolnikov eksperimentirjev, ki jim je metoda več nego znanje. (Dalje.)

Nadzornik J. Novak.

Ali vzgajamo značaje?

Vzoreni red v vseh stvareh je marsikje po ljudskih šolah neznana prikazen; kjer pa je, tam ga učitelj navadno vzdržuje le z vojaško strogostjo. Učenci ne izpolnjujejo svojih dolžnosti iz notranjega nagiba, ampak le zato, ker se boje kazni. Ljudska šola ne vzgaja značajev, ker ne vceplja v otroško dušo notranje zavesti, da mora dobro storiti in slabo opustiti ne iz strahu pred kaznijo, temveč zaradi dobrega, oziroma slabega samega.

Znani pedagog Foerster podaja v svoji knjigi »Schule und Charakter« nebroj misli, kako se vzgaja ubogljivost, kako se ohrani šolska disciplina itd. Marsikateri je že začel po njegovih navodilih vzgajati; sponaša se večinoma dobro. Alfred Voller n. pr. pripoveduje v 7. številki lista »Öster-

reichische Pädagogische Warte«, svoje izkušnje, ki si jih je nabral v nižje-avstrijskem deželnem zavodu v Eggenburgu.

Pomočki, ki jih uporablja Voller, so prav različni. Nekateri so tudi v naših šolah običajni, a ne vedno dosledno izvedeni, drugi so pa bolj izredni, a vendar lahko izvršljivi; treba je le nekaj dobre volje, malo potrpežljivosti in mnogo vztrajnosti ter doslednosti. Oglejmo si jih!

Prvi pomoček so razne šolske službe. Snaženje table, razdeljevanje zvezkov i. dr.; te in enake službe so tudi pri nas v vsaki šoli v navadi; otroci jih z velikim veseljem sprejemajo in zelo radi opravljajo.

Toda pri nas ne znamo ali pa se ne potrudimo, da bi znali to vzgojno sredstvo prav izkoriščati. Pogosto, da, največkrat izročimo kako službo kar tjavendan ne glede na to, ali je dotični učenec res vreden tega našega priznanja, oziroma odlikovanja. Morda ima v tej stvari odločilno moč samo vnanja prikupljivost, ali pa ozir na starše itd. Tudi se ne brigamo za to, da bi se učenci v takih službah v določenih presledkih menjavali, da bi bil lahko vsak prej ali slej deležen enake časti.

Voller je v svojem razredu to stvar takole uredil. Službena doba traja dva tedna. Vsaka večja kazen mora vplivati tako, da se dotičnemu odvzame častna služba. Kaznjenc tudi v prihodnji dobi ne more dobiti nobene častne službe. Častne službe podeljujejo učenci sami. Prvi volijo učenci, ki so zaradi kake izvanredne pridnosti zaznamenovani na častni tabli, za njimi pa volijo ostali učenci, ki pa niso vezani na nasvete prvih.

Častne službe so sledeče:

Razrednik poveljuje učencem pri odhodu iz razreda, vodi lažje proste in redovne vaje in dveminutno telovadbo v odmorih. Nanj se morajo učenci obračati tudi v vseh manjših zadevah itd.

Razdeljevalci zvezkov. Za vsako vrsto klopi se določi en razdeljevalec, ki oskrbuje razdeljevanje in pobiranje zvezkov v svoji vrsti. Prvi razdeljevalec sedi v bližini omare, ki je njegovi oskrbi izročena. Ako dobivajo na zavodu učenci zvezke v šoli, razdeljuje prvi razdeljevalec tudi nove zvezke ter shranjuje popisane.

Čuvaj snage. Med odmori pregleduje klopi, knjige in zvezke, pazi, da imajo učenci svoje knjige zavite ter skrbi za vsestransko snago. Pogledati mora na stranišče, da ni nereda in da se ne zanemari; tudi ne sme dovoliti, da bi preveč učencev obenem šlo na stranišče, ali da bi se tam med seboj razgovarjali ter uganjali neumnosti.

Risarski reditelj razdeljuje risarske potrebščine, ki se hranijo v šoli (svinčnike, radirke, barve, čopiče), ter jih po pouku zopet shranjuje.

Snažilca table skrbita za snaženje šolske table.

Vratar sedi vedno v bližini vrat.

Pomočniki. Ti naj med odmori vadijo slabейše učence v računstvu, ali v kakem drugem predmetu. Da si vobče učenci lahko med seboj pomagajo, zato sedi navadno poleg boljšega vedno kak slabейši učenec. Vsak pomočnik si šteje v posebno čast, ako je svojega varovanca dovedel do boljših uspehov.

Sodniki razsojajo o prestopkih šolskega reda, nad katerim čuvajo prej imenovani reditelji. Sodniki so trije in prav po svoji vesti odločujejo o krivdi ali nekrivdi obtoženca. Vsak učenec ima pravico pričevanja. Kazen določi učitelj. Pogosto se sodniki tudi vprašajo za mnenje, kako bi bilo možno kakega učenca obvarovati prestopkov.

Poleg teh vzgojnih sredstev uporablja Voller še sledeča:

Vaja v samozatajevanju. Da se učenci praktično urijo v dobrem in se utrjujejo v samozatajevanju, se jim priporoča, naj se vsaki dan lotijo kaj bolj težkega ali naj izvrše kaj posebno dobrega.

Učenci vsakega razreda pa si za vsak teden posebej napravijo kak poseben sklep, ki ga napišejo z velikimi črkami na polo papirja ter obesijo v šolski sobi na tako mesto, da ga imajo vedno pred očmi. Taki sklepi so:

1. Hočemo točno ubogati.
2. Hočemo glasno odgovarjati.
3. Vedno in povsod hočemo paziti na red in snago.
4. Hočemo lepo korakati.
5. Pismene naloge hočemo skrbno izdelovati.

Vsak teden je del sklepne ure določen za razgovor. Najprej se presodi delovanje rediteljev. Učenci izrazijo o njih svoje mnenje; včasih dá učitelj kaka navodila, potem pa je volitev novih rediteljev, ako je komu službena doba potekla, oziroma če je bila komu častna služba odvezeta.

Nato sledi razgovor o prestopkih učencev, ki so jih posamezni reditelji naznanili. Učenci sami navajajo vzroke, ki so dovedli do prestopkov in naštevajo sredstva, s katerimi bi bilo mogoče prestopke zabraniti.

Potem se na kratko pohvalijo tisti, ki so se med tednom posebno poboljšali, a ne prezro se tudi tisti, ki so vedno pridni in zgledni. Tudi kazni se odlašajo na konec tedna. Prisodijo se tistim, ki so večkrat dali povod zato.

Ali bi ne bilo možno tudi v naših šolah kaj sličnega uvesti?

Nadučitelj Janko Grad.

Pedagogični momenti v kmetijskih nadaljevalnih tečajih.

Kmetijsko-nadaljevalni tečaji bodo brez dvoma izrednega pomena za naše ljudstvo, saj so namenjeni šoli odrasli mladini, oni mladini, ki stopa v življenje, ki že poizkuša raztegniti peroti čez širno ravan življenja.

O, kako težko se poslavljamo leto za letom od ponavljavcev, ko jim delimo odpustnice in poslednje nauke na življenja pot! S skrbjo, dà, s solzami v očeh zremo za njimi, ko zapuščajo prožnih korakov kraj, kjer so prejeli prve nauke, kjer so se vzgajali za življenje, saj vidimo v duhu nebroj nevarnosti, ki čakajo naše ljubljence v valovih življenja. V kmetijsko-nadaljevalnih tečajih pa se nam nudi nova pomoč. Z uvedbo kmetijsko-

nadaljevalnih tečajev bomo mogli marsikaterega mladeniča obvarovati propada ter ga ohraniti na poti poštenosti, ako bomo vpoštevali pravo vzgojo.

V kmetijsko-nadaljevalnih tečajih bomo morali biti pozorni:

1. na verski moment; 2. na splošno izobrazbo; 3. na stanovsko izobrazbo; 4. na vzgojo značajev; 5. na treznost; 6. na ljubezen do domače grude; 7. na ljubezen do poklica.

1. Namenoma sem omenil verski moment na prvem mestu, ker je brez dvoma najvažnejši in podlaga pri vsaki vzgoji.

Kaj pa je tisto, kar krepi, tolaži in bodri vsakega človeka in posebno našega kmetiča? Ali ne vera in versko življenje? Le opazujmo ga pri delu! Pod milim nebom ga najdemo še pred dnevom. Z resnim obrazom prekriža sebe in njivo, ko se loti dela. Potem pa hiti, da bo njiva že pre-orana, ko mu donese skrbna ženica zajtrk.

Hvaležen se ozre proti nebu, ko zauživa skromno kosilce, potem pa, ne meneč se za vabečo senco in sladek počitek, hiti zopet na delo. Nebroj potnih kapljic mu lije po obrazu. Nič se ne pritožuje, saj je daroval vse trpljenje Stvarniku — svojemu Bogu — proseč ga obilnega blagoslova.

Tovariši! Ali poznate lepšo, gorečnejšo molitev? In to molitev moli naš kmet dan na dan, moli jo preprosto — pa tako goreče.

In zakaj? Zato ker vé, da »če Gospod ne zida hiše, se zastonj trudijo zidarji...«

Ali ni tedaj važno in brezpogojno potrebno, da kot ljudski vzgojitelji tudi v kmetijsko-nadaljevalnih tečajih z vso resnostjo, z vso vnemo in z vsem prepričanjem poudarjamo verski moment? Prašam, kaj pa bi bil naš kmet brez trdnega verskega prepričanja?

Vsi pridelki njegovi so izpostavljeni premočnim vremenskim neizgledom. Opravičeno priznava, da so v božjih rokah. V upu živi od rane pomladi do pozne jeseni. — Če prihruje nevihta, če nastane povodenj, suša itd., uničen je v trenutku ves njegov up, strte so vse njegove nade. Kakor pribit stoji sredi uničenega polja. — In spomni se svojih dragih. V duhu gleda ženo, nedolžne otročiče, skrb in strah ga prevzame. Ali mu ni obupati? Saj ne grozi glad in pomanjkanje le njemu, — o, to bi prestal, — a pogled na drage svoje mu trga srce. — Pa spomni se Njega, ki Ga je tako vneto prosil blagoslova ob setvi, ter vzklikne: »Gospod je dal, Gospod je vzell!« ter hiti zopet na delo s podvojenimi močmi, s podvojenim pogumom. Trdno versko prepričanje, upanje v Boga, obdržalo ga je pred padcem, to mu je dalo novo moč.

Splošna izobrazba.

»Naš kmet nima splošne izobrazbe, ali pa ima vsaj prav majhno,« slišimo pogosto govoriti; to pa ni povsem resnično. — Res, da se ne zna priklanjati na vse strani, — saj bi se mu to tudi malo podalo, — tudi govori bolj trdo, nekako naravnost; toda ta raskava skorja krije zlato, čuteče in nepokvarjeno srce.

V kmetijsko-nadaljevalnem tečaju imamo lepo priliko, da razširimo našemu kmetu tudi obzorje splošne izobrazbe. Mnogo bomo že dosegli, ako podavamo vso tvarino v lepem, slovniško pravilnem govoru; največ pa dosežemo z lastnim zgledom. Z mirnim vedenjem kažimo mladeničem, da jih spoštujemo, da smo jim prijazni itd. Naučili jih bomo z lastnim zgledom ponižnosti, spoštovanja predstojnikov; privadili jih bomo lepemu, uglajenemu vedenju, spodobnemu ter treznemu življenju.

Tovariši! Če bomo tako ravnali, če bomo prav vzgajali slovensko odraščajočo mladino, tedaj bodo psovke raznih neotesancev na našega kmeta popolnoma izginile in to v nemalo čast nam, ki smo učitelji in vzgojitelji tega zaničevanega kmeta. — Ali ni to slabo spričalo za nas, če govori danes vsak količkaj bolje oblečen človek o »sirovem, neotesanem« kmetu? Povejmo takim ljudem, da jih uprav ta zaničevani kmet živi! Skrbimo v kmetijsko-nadaljevalnih tečajih kolikormoč tudi za splošno izobrazbo!

Strokovna izobrazba.

Še važnejša kakor splošna, je za našega kmeta strokovna izobrazba. Teško je pripraviti kmetovalca do tega, da bi se sam strokovno izobraževal, bodisi s čitanjem strokovnih knjig in časopisov, ali še bolje z obiskovanjem kmetijskih šol, tečajev, predavanj itd. Veliko naših kmetovalcev se še danes ravna po starodavnem reku: »Kakor ded, tako oče in kakor oče, tako sin«. — V kmetijsko-nadaljevalnem tečaju bomo morali najprej uprav to doseči, da bo naš kmet uvidel nujno potrebo stanovske izobrazbe. Zato bomo mladeničem mnogo govorili o naprednem, umnem kmetijstvu in gospodarstvu; odkrivali jim bomo razne hibe in pomanjkljivosti v sedanjem kmetijstvu in gospodarstvu. Seveda treba vedno priporočati le to, kar se je preizkusilo in dobro obneslo.

Še posebno pa bomo priporočali stanovsko organizacijo. Naša skrb mora biti, da je vsak kmet član vsaj ene organizacije, bodisi društva ali zadruge.

Ako bomo znali veliko korist, ki jo ima naš kmet od takih društev in zadrug, prav pojasniti in ga zanje navdušiti, potem ne bodo šteje naše kmetijske organizacije samo par sto članov, ampak tisoče in tisoče. Zato pa kličimo pri vsaki priliki našemu ljudstvu: »V slogi, v združenju je moč, v neslogi pogin!«

Značajnost.

Značajnih mož potrebuje vsak stan, prav tako tudi kmetiški stan! Zvest in iz srca vdan bodi naš kmet svojemu Bogu, svojemu vladarju, svoji domovini, svojemu sotrpinu. Zahteva pa naj odločno in vedno tudi svoje pravice, ki mu gredo. — Naš kmet ni hinavec; skrbimo, da tudi ne bo. Zato bo važno v kmetijsko-nadaljevalnem tečaju, da bomo značajnost vedno poudarjali, pa tudi gojili. Kazali bomo mladeničem vzorne može, odločne značaje, pa tudi krasne uspehe, ki so jih dosegli. Vedno in vedno bomo ponavljali, »da je sebe premagati največja modrost«. (Dalje.)

Učiteljica M. Vider.

Tečaj za oskrbo in postrežbo bolnikov.

učaj za tečajem — v prid kmetijstvu, vrtnarstvu, sadjarstvu, čebelarstvu, gospodinjstvu, živinoreji itd.; na bolnike, ki so največji reveži na svetu, se doslej še ni dosti mislilo. Toliko skrbi za prešičke, kravice, telice itd., človeka-bolnika pa naj pustimo v nemar?

Učiteljstvo poučuje šolsko mladino o pripomočkih v slučaju bolezni, o postrežbi bolnikov in polaga v otroška srca usmiljenje do bližnjega. Bilo bi torej naravno, da učiteljstvo, zlasti pa žensko, deluje praktično tudi samo na tem polju. Kar otrokom priporočamo, česar jih učimo, to izvršujemo v prvi vrsti sami, kolikor je v naših močeh!

Angleški pisatelj Faber piše: »Dejanja dobrotljivosti tolažijo žalostne, pomirjujejo razburjene, tešijo bolnikove tožbe, v nemajo umirajoče k upanju, kroté ranjena srca in odvrtačajo ljudi od greha.«

Človek, ki ima skrb le za toaleta, odpočitek, razvedrila, veselice in takozvane družabne dolžnosti, zamori v sebi tisto trdno voljo, ki jo tako zelo potrebujemo, da moremo sebe zatajevati in izvrševati junaška dejanja; tako življenje otopi človeka ter ga odtujaže Bogu in socialnim dolžnostim.

Ne bodimo mrzli, apatični in brezsrčni! Pomislimo včasih, kako bridko in grenko je življenje trpina, ki je že dolgo priklenjen na bolniško posteljo, ki nima denarja, da bi si preskrbel zdravnika, ne zadostne in primerne hrane, da bi svoje oslabiljeno telo zamogel okrepčati, ki nima nikogar, da bi mu postregel. Solnce tolažbe bi zasijalo v bolniško sobo, če bi revežu postregli v bolezni in mu lajšali gorje. Pa še nekaj treba pri tem poudarjati: Učitelj bi dobil na ta način priliko, da bi prišel z ljudstvom v ožji stik, spoznal posamezne družinske razmere in tako črpal potrebno izkušnjo tudi za pravo vzgojo poverjenih mu otrok. Mimogrede bi potem lahko opozoril roditelje na različne nevarnosti, katerim je izpostavljena mladina v moralnem oziru; omenil bi kaj o škodljivosti opojnih pijač, priporočal snago, zračenje; saj je znano, da naše ljudstvo v bolniški sobi zabije najraje vsa okna in tako bolnikom prizadeva včasih veliko škodo, poveča boleost, če ne še kaj hujšega. Potrebno bi bilo svariti ljudi tudi pred mazaštvom. Kako naravnost bedasto zdravi ponekod naše ljudstvo zlasti očesne bolezni in tako nešteto otrok na vidu izpridi! Učiteljica bi mogla prilično kaj izpregovoriti tudi pred napačno sramežljivostjo, ki je vir veliko bolezni zlasti pri ženskem spolu.

Vse to bi se doseglo pri postrežbi bolnikov. Ali se nam ne smili ljudstvo, katero bi lahko z nekoliko večjo požrtvovalnostjo rešili marsikaterega fizičnega in moralnega zla?

Oglejmo si še nekoliko bolnika na kmetih, ki je zelo oddaljen od zdravnika, ali ki nima sredstev, da bi si ga upal poklicati. Domači mu preskrbe sicer zdravila, toda kaj mu pomagajo, če manjka prave postrežbe! Zdravila brez drugih higienskih pripomočkov so morda postranska stvar.

Največji zaklad tega sveta je pač zdravje. S telesnim zdravjem pa je tesno združeno tudi duševno. Če zboli telo, kmalu opeša tudi duh in obratno. Zdravje osladi zemeljsko življenje. Le zdrav človek se veseli lepe božje narave; zmožen je, da izpolnjuje svoje stanovske dolžnosti; zdravje mu pa tudi pomore, da tem lažje doseže svoj nadnaravni smoter.

Človek si dostikrat sam vsled nevednosti kvari zdravje ter slabi svojo življensko moč. Ljudje pač ne razumejo, da je treba bolezen kolikor mogoče vnaprej preprečevati, ne pa jo samo preganjati, ko se je že pojavila. V ta namen je pa treba ljudstvo poučiti.

Za to nalogo so poklicani v prvi vrsti zdravniki; ker jih je pa premalo, prideta vpoštev še dva stanova: duhovski in učiteljski. Predvsem bi ta posel izročili učiteljici, saj je ženska v tem oziru rahločutnejša, ljubeznivejša in potrpežljivejša, torej sposobnejša, pa velikokrat, kar uči izkušnja in kar zdravniki sami priznavajo, tudi energičnejša!

Toda treba je poprej praktične izobrazbe. Pomen samaritanskega dela so umela pri nas dekleta že pred petimi leti, ko so vstopile v tečaj za postrežbo bolnikov. Z navdušenostjo so se ga polotile in tudi vztrajale. Pa to so bila dekleta kmetiškega stanu.

Ali bomo učiteljice, ki se prištevamo med inteligentne sloje, zaostale in se dale od preprostih deklet prekositi? Ali se bomo za bolnika manj zanimale kot za gospodinjstvo? Ne, nikakor!

Krščanske učiteljice se tudi te požrtvovalnosti ne ustrašimo. Z navdušenostjo bomo vstopile v tečaj za postrežbo bolnikov, ki bo otvorjen letošnjo jesen v bolnišnici. Vodil ga bo praktični zdravnik, vodja dr. Dolšak. Na tečaju se bo razlagalo, kako pomagati bolnikom v sili, kako jim streči, preden je na razpolago zdravniška pomoč. Slišale bomo, kakšna mora biti hrana, v kolikor jo more preskrbeti tudi kmetiška hiša.

Dal Bog mnogo požrtvovalnih učiteljic, ki bi se priglasile k temu tečaju!

Katehetski vestnik.

Katehetsko gibanje.

Pouk malih prvoobhajancev. Pri sestanku katehetov dne 8. maja je bil posvet o nadaljnjih dveh katehezah za prvoobhajance: O sv. maši in o milostih sv. obhajila. Referent katehet P. Regalat Čebulj.

Po dekretu sv. stolice od malih prvoobhajancev ni treba zahtevati bogvekak znanja; če se več ne doseže, zadostuje, da pojmujejo najbistvenejše versivene resnice, da ločijo presv. Rešnje Telo od navadnega kruha in da so v milosti

božji. Vendar pa se bo gotovo vsak katehet potrudil, da bo tudi tem malim v lahko umljivi in preprosti obliki n kratko obrazložil kolikormoč vso snov, ki spada k prvoobhajilnemu pouku, četudi od otrok ne bo zahteval, da bi ločno in temeljito znali odgovarjati na vsa tozadevna vprašanja. Z ozirom na to je katehetsko društvo sklenilo, v navodilo za pouk malih prvoobhajancev sprejeti kakih šest vzornih katehez, ki bi se z njimi katehetom pokazala pot, kolikona največ bi se utegnilo podati takim otrokom. Preveč — ne bo škodilo, zla-

sti če je med malimi prvoobhajanci dokaj razboritih otrok, premalo — bi imelo prej slabe posledice.

Ali in v koliko naj se pri omenjenem pouku govori o sv. maši, o tem se je tudi debatiralo pri konferenci. Nujno potrebno ni, da bi se že zdaj na globoko in široko raztegnil ta nauk; prezreti ga pa popolnoma katehet ne sme in ne more, saj se vedno in povsod poudarja, da se mora pouk o sv. maši zgodaj pričeti, pogostokrat ponavljati in da se mora mladina v ljudski šoli kar najbolj seznaniti in korenito poučiti o najsvetjši daritvi.

Toliko se že malim prav lahko omenja, da je pri zadnji večerji bila tudi prava daritev (sv. maša), da so bili bistveno prav isti glavni deli, kakor pri sv. maši. Kaj je storil Jezus pri zadnji večerji? — Molil in učil. (Evangelij.) Potem je vzel kruh v svoje svete roke. (Darovanje.) Potem je kruh (in vino) posvetil . . . (Izpremenjenje — povzdigovanje.) Slednjič je apostole obhajal. (Obhajilo.) — Pri tej priliki se je debatiralo tudi o križanju in o trkanju na prsi med povzdigovanjem. Dr. Fr. Ušeničnik je pojasnil, da drugod, n. pr. v Rimu, te navade sploh ni. Sicer pa naj katehet poljubno ravna v tem vprašanju in predvsem skrbi, da se bodo otroci lepo pre-križevali. Vsekako pa naj se navadijo, da bodo poprej pogledali sv. hostijo ter se šele potem sklonili in molili najprej vzdih: »Moj Gospod in moj Bog!« (50 dni odp.; pop. odpustek, če se to ponavlja en teden.) Zraven pa naj izgovarjajo tudi one molitve, ki jih predpisuje šolski molitvenik in katekizem.

Gospod referent bo svoj osnutek v tem zmislu izpopolnil in napravil celotno katehezo o sv. maši.

Drugi osnutek o milostih, ki jih deli sv. obhajilo, naj bi pa po nasvetu zborovalcev v tem obsegu, kakor se nahaja v katekizmu, moral izostati, ker mali pač niso sposobni, da bi mogli kaj prida umeti o tem in bi bil trud skoraj brez-uspešen. Zadostovalo bo, ako se mimogrede večkrat poudarja, kolika sreča je sv. obhajilo, koliko milosti, dobrot, koliko pomoči in dušnih darov nam Jezus donaša v sv. obhajilu.

Na vrsto prideta še zadnji katehezi o pripravi in zahvali.

Koliko so izboljšali nagrado nedefinitivnim veroučiteljem? Kranjski deželni šolski svet je v sporazumu z deželnim odborom sklenil sledeče izpremembe:

1. Duhovnikom v dušnem pastirstvu, ki si morajo nekatere dni, ko poučujejo kršč. nauk na ekskurendnih šolah, ondi iskati potrebne hrane, se dovoli počenši s 1. januarjem 1912 pavšalna odškodnina 80 kron.

2. Veroučiteljem, ki poučujejo krščanski nauk zunaj na podružničnih in oddaljenih šolah, se poviša potna odškodnina od 18 do 30 stotink za vsak kilometer tja in nazaj.

3. Vsem veroučiteljem ljudskih šol na Kranjskem se dovoli za vsako učno uro, ako imajo nad sedem tedenskih ur krščanskega nauka, letnih 20 K, počenši z II. semestrom šol. leta 1911/12.

Poleg tega je izdal c. kr. dež. šolski svet pod št. 1422 še tole: »Verordnung«, womit nach Einvernehmung des fürstbischöflichen Ordinariates in Laibach und des krainischen Landesauschusses in Abänderung der Verordnung des k. k. Landesschulrates vom 9. März 1899, Zl. 634 eine neue Vorschrift zur Durchführung des Gesetzes vom 5. Dezember 1889, Nr. 22, L. G. Bl. betreffend die Entlohnung des kath. Religionsunterrichtes an den öffentlichen allgemeinen Volksschulen in Krain aus dem Normal-schulfond erlassen wird.

a) An den öffentlichen allgemeinen Volksschulen in Laibach wird der Religionsunterricht von den systemisierten eigenen Religionslehrern mit festen Bezügen erteilt. (§ 1, 2 und 3 des Gesetzes vom 5. Dez. 1889, Nr. 22 L. G. Bl. und Art. II des Gesetzes vom 14. Mai 1898, Nr. 25 L. G. Bl.)

Außerhalb der Stadt Laibach wird auch dormalen von der Systemisierung eigener Religionslehrstellen mit festen Bezügen, oder eigener Religionslehrstellen mit Remuneration abgesehen.

b) Insofern sich für den einen oder den anderen mit festen Bezügen angestellten Religionslehrer Mehrleistungen

über die gesetzliche Lehrverpflichtung (§ 2 des Gesetzes vom 5. Dez. 1889, Nr. 22 L. G. Bl.) ergeben, so werden diese nach Maßgabe der Bestimmungen des § 51 des Reichsvolksschulgesetzes vom 14. Mai 1869, Nr. 62 R. G. Bl., und des § 5 der h-o. Kundmachung vom 29. April 1880, Nr. 5, L. G. Bl. remuneriert.

c) Die Remuneration für die Erteilung des Religionsunterrichtes durch Seelsorger (§ 7 des Gesetzes vom 5. Dezember 1889, Nr. 22 L. G. Bl.) an einer vier- oder mehr als vierklassigen öffentlichen allgemeinen Volksschule beträgt jährlich 160 K. Diese Remuneration erhöht sich beim Bestande einer Parallelabteilung zur vierten Klasse, sowie bei einer fünf oder mehrklassigen Schule für jede wöchentliche Unterrichtsstunde in der fünften oder noch höheren Klasse, bzw. Parallelabteilung zu derselben um 20 K.

d) Glej zgoraj št. 3.

Den Seelsorgern, welche den Religionsunterricht an vier- und mehrklassigen Schulen erteilen, sind hiebei die ihnen gemäß Punkt c) dieser Verordnung gebührenden Remunerationen derart in Anrechnung zu bringen, daß ihnen auf Grund des Punktes sub d) eine Remuneration nur dann und nur insoweit gebührt, als die gemäß Punkt d) ermittelte Remuneration höher ist, als jene, auf welche der betreffende Seelsorger gemäß Punkt c) Anspruch hat.

Auf mit festen Bezügen, oder gegen Remuneration angestellte eigene Religionslehrer findet die Bestimmung des Punktes d) keine Einwendung.

e) Glej zgoraj št. 2 . . . Mit Rücksicht auf die Zahl der zum Zwecke des Religionsunterrichtes zu unternehmenden Fahrten oder Gänge wird in Form eines jährlichen Pauschalbetrages von Fall zu Fall im Einvernehmen mit dem krainischen Landesausschusse vom k. k. Landesschulrate bestimmt.

f) Glej zgoraj št. 1.

g) Den weltlichen Lehrern, welchen bei Abgang eines Seelsorgers im Schulorte, oder aus einem anderen Grunde die Erteilung des Religionsunterrichtes übertragen wird, werden für jede lehr-

planmäßige Unterrichtsstunde Remunerationen im Sinne des § 5 der h-o. Kundmachung vom 29. April 1880, Nr. 5 L. G. Bl. bewilligt.

Navedeno naznanilo je c. kr. dež. šolski svet poslal p. n. knezoškofijskemu ordinariatu v pregled in v izjavo. Odbor Društva slovenskih katehetov je v seji 19. maja sklenil predlagati nekatere izpremembe ter jih priporočiti kn.-šk. ordinariatu, da jih zagovarja na kompetentnem mestu. Glede definitivnih ljudskošolskih katehetov predlaga katehetsko društvo, naj se jim določi kot maksimalno število 20 tedenskih ur, za druge nadštevne ure naj jim pa ostane nagrada, ki je doslej običajna za nadure.

Ako pa bi ostala obveza za 24 tedenskih ur, naj se določi za vsako naduro letnih 60 K.

V točko sub c) naj se sprejme določilo, po katerem se nedefinitivnim vero učiteljem na štiri- ali večrazrednicah dovoli poleg običajne nagrade (160 K), za vsak razred od četrtega dalje, kakor tudi za vsako vzporednico kateregakoli razreda še 20 K in ne šele počenski z vzporednico četrtega razreda. Ako namreč vpoštevamo, da ima katehet uprav z nižjimi razredi radi prve spovedi in prvega sv. obhajila največ stroškov, je že z ozirom na to upravičeno, da se mu dovoli nagrada tudi za vzporednice nižjih razredov.

Kongres za katehetiko na Dunaju.

Delegati posameznih škofij (v kolikor so že določeni): Profesor dr. Gregorij Pečjak (Ljubljana); kanonik Majcen (Maribor); bogoslovni prof. Kalvoda (Brno); vseučiliški prof. dr. Katschner (Gradec); bogoslovni prof. dr. Schmöger (St. Pölten); župnik Obersteiner (Solnograd); bogoslovni prof. Casagrande in prof. dr. Haidegger (Trient); dr. Pawlikowski, vojaški župnik.

Dar za kongres. Artur vitez Miller je za pokritje stroškov daroval že tretjič 1000 K.

Ker bodo iste dni tudi seje mednarodnega kongresa za krščansko vzgojo, se je poskrbelo, da bodo udeleženci katehetskega kongresa smeli brez posebne pristopnine tudi k sejam pedagoške prireditve.

Do 15. aprila je bilo priglasičen za katehetski kongres 150 oseb. Samo za ta kongres se je zglasiti pod naslovom: Tajništvo kateh. kongresa. Wien III., Pfarrhofgasse 1.

V **linški školiji** je zdaj definitivno zakazan podrobni načrt za poučevanje kršč. nauka, ki je bil lani 7. aprila za poskušnjo vpeljan.

Katehetske beleške.

Nobene izjeme. Proti koncu šolskega leta prihajajo k izpitu otroci iz boljših rodbin (privatisti), ki jih poučujejo razni domači učitelji in učiteljice. Izvečine so taki otroci še dosti dobro podkovani v svetnih predmetih; glede znanja krščanskega nauka je pa marsikaj pomanjkljivega. Čudno ni, ker smo v tem oziru — tako se zdi — z malim zadovoljni in prijenljivi; poleg tega pa verstvene resnice brez verskih vaj ali brez večkratnega udejstvovanja v življenju, ne morejo preiti v kri in v srce. In navadno manjka pri privatistih tega, kar imenujemo življenje po veri. Četudi so učiteljice, ki odgajajo privatiste, verne, pošene in bi rade tudi versko vplivale na svoje gojence, vendar je njih trud zelo obtežen in omejen vsled oblasti in vsled nastopa domače gospodinje. — Kaj naj naredi katehet, ki je določen za preizkušnjo takih otrok iz krščanskega nauka? Brez dvoma se ne sme zadovoljiti samo z nekaterimi suhoparnimi odgovori, ampak zahtevati mora, da privatisti prejmo sv. zakramente v isti dobi, kot je to postavno določeno za redne šolske otroke. Priprava bo v takih slučajih bolj pomanjkljiva, a storiti se mora, kar je sploh možno. Kaj naj stori katehet, če starši privatistov ne puste k sv. zakramentu in odlašajo z raznimi izgovori na bodoče? Ali naj odreče red iz verouka? — To vprašanje damo na razgovor.

Otroci staršev, ki so brez verstva (konfessionslos). Nekaj svobodomiselncev v H. na Češkem je sklenilo, da svojih krščenih otrok (starši so šele po krstu otrok postali »konfessionslos«) ne bodo pošiljali ne k verstvenemu pouku, ne k verskim vajam.

Šolski nadzornik je pravilno določil, da takih otrok po zakonu ni moč spustiti v višji razred, ker se krščanski nauk šteje med glavne predmete in ker vsled zanemarjenega obiska ni moč dati takim otrokom iz verouka nobenega reda. Šolska konferenca se je pa proti svojemu predstojniku oprijela mnenja, da ji po § 47. pristojna pravica odločevati, kdaj sme kak učenec z nepovoljnim redom prestopiti v višji oddelek ali razred. Tej razsodbi se je pridružila tudi agrarna večina okr. šol. sveta. Nadzornik je nato vso zadevo predložil dež. šol. svetu. Ta je razsodil takole:

»Šolsko vodstvo v H.!

Dež. šolski svet za kraljestvo Češko je razveljavil v seji 25. sept. 1911, št. I — 2400/2 — sklep okr. šol. sveta v N. P., po katerem bi bilo dovoljeno, da bi smeli šoloobvezni otroci prestopiti v višji razred, dasi v šolskem naznanilu nimajo iz verouka nobenega reda, ker je šolski konferenci vsled tega, da otroci niso obiskavali verstvenega pouka in torej tudi iz tega predmeta niso dobili nobenega reda, po § 92. vzeta možnost razsojati, če so otroci sposobni, da bi mogli slediti pouku v bližnjem višjem razredu. Radi tega je smatrati, da so ti otroci letos nesposobni za višji razred in da morajo ostati v istem razredu.«

Deželni šolski svet je dokazal, da ni vseeno, je-li v izpričevalu slab red, ali pa če ga sploh ni, ter da je poleg § 47. tudi § 92.

Nekrščeni otroci, katerih starši so še pred njihovim rojstvom postali brez verstva, niso po državni postavi dolžni, da bi se udeleževali verstvenih vaj; morajo pa obiskavati verstveni pouk enega v državi priznanega veroizpovedanja, kar morajo v prvi vrsti starši določiti; če se pa branijo, stori to varstvena oblast. V Ljubljani je naznanjen en tak slučaj mestnemu šolskemu svetu. Stvar se vleče že več kot eno leto, pa menda še zdaj ni rešena. Praktičnega pomena tako siljenje itak ni; kajti starši brez konfesije v dveh dneh poderó, kar je katehet osem let zidal.

Zgledi.

Mane, Thekel, Phares! Na belo nedeljo 1912 zvečer ob $\frac{3}{4}$, na polnoč je zadelo ladja »Titanic« ob ledeno goro ter se je čez poltretjo uro potopila. Ta strašna nezgoda je pretresla ves svet. »Titanic«, največja ladja sveta, ponos White-Star-Linie (Proga bele zvezde), je plula liki morska kraljica, ponosno in varno čez Atlantski ocean. »Ni mogoče, da bi se potopila,« so klicali še zadnjo uro nesrečni potniki.

Noč je bila svetla, morje mirno. Sesalni stroji delujejo, mornarji vrše svoje delo. Radi varnosti spravijo otroke in žene v rešilne čolne po starem običaju: »Women and children first!« »Mi pridemo za vami!« so klicali možje. Toda strah je naraščal, groza se je lotevala tudi mož, bližal se je smrtni angel; strašno vpitje, kajti cela armada ljudi (1502 osebi) je na pragu večnosti, pred njo zija morski prepad, globočina dveh milj!

Da, Bog je vsemoogočen, neskončno majhen je pa človek in slabo je delo njegovih rok. 882 čevljev dolg je bil parnik in 92 čevljev širok; sedem nadstropij je imel kolos, teže pa 50.000 ton. 892 pomorščakov je bilo za potrežbo na ladji. Kdo se ne bi čutil varnega na takem velikanu! Toda kljub temu je Vsemoogočni poklical k sebi v noči 14. aprila 1912 nenadoma 1502 ljudi — tako hitro in nepričakovano! Samo 704 osebe so bile rešene. Mnogo je bilo med potniki takih, ki so šli iskat sreče v Ameriko; toda Bog je prekrižal njih pota ter jih je poklical v večno domovino. »Človek obrača, Bog obrne!« Sedem milijonarjev je bilo na ladji; vsak je plačal za vozni listek 20.880 K. Zato so pa imeli vse udobnosti: lastne sobe, lastno izprehajališče na krovu itd. Kratko: »Titanic« je bilo mesto v malem z vsemi pripravami za dobroživce in z vsem sijajem. 5476 oseb je mogel sprejeti »Titanic« v svoje okrilje. Take ladje še ni vodil noben kapitan. »Najhujšemu viharju se moremo samo posmehovati« je rekel poprej eden izmed častnikov na »Titanicu«.

V notranjščini je bila vrtna restav-

racija, kjer so bogataši prijetno sedevali med cvetjem in zelenjem; skoz okna je prihajala umetna solnčna svetloba. Tu so se razlegali prijetni zvoki domače godbe. Dalje so bili na ladji prodajalniški lokali, kjer so se gostje kakor v pariških bazarjih lahko preskrbeli z vsemi potrebščinami. Tudi kopališča, kjer se je lahko plavalo, ni manjkalo; otroci so se motovili na lastnem igrišču, odrasli pa so se zabavali v gledališču. Da bi se tudi največji razvajenec ne mogel pritožiti, so bile na razpolago turške in električne kopelnice.

Zgradba ladje »Titanic« je bila tako trdno in močno urejena, da na kako nevarnost niti izdaleka ni bilo misliti. Razdeljena je bila v 15 oddelkov, ki jih je mogel kapitan z enim samim hipnim pritiskom na električno pripravo tako zapreti, da so bili za vodo neprodorni. Ladja je stala 36 milijonov kron. Le zato se ni skrbelo, da bi bilo na nji dovolj rešilnih čolnov, to pa iz umevnega razloga, ker na kako nevarnost sploh ni bilo misliti. Toda to neprevidnost je človeštvo drago plačalo. O človek, kam greš. Quo vadis? 10. aprila je nastopila ladja »Titanic« svoje ženitovanjsko potovanje v Southamptonu. Morje je požrla neizmerno, bajno bogastvo; toda kaj je to v primeri s človeškimi žrtvami! Obrist Astor je imel 720 milijonov kron premoženja, a moral je utoniti v mrzlem morju. Malo mesecev poprej je vse po Ameriki in po Angleškem govorilo o njem, ker se je ločil od prve žene ter je drugo vzel. S svojo mlado, lepo ženo je bil uprav na povratku s svojega ženitovanjskega potovanja; — vse premoženje ga ni moglo rešiti. Morje je neizprosno!

Bog je pa kljub temu dober; njegovo usmiljenje je neskončno. Nedelja, dan Gospodov, se je poslavljala; tudi na ladji so praznovali in imeli sv. mašo, kajti Angleži in Amerikanci ne pozabijo na to, četudi so na popotovanju. In hvala Bogu. Med potniki so bili trije duhovniki, trije pastirji, ki so imeli nalogo peljati navzočo čredo čez globok prepad v večnost. Bog je milostljiv ter nudi v tako strašnih trenutkih posebne milosti. Trije duhovniki so mogli govoriti besede odveze nad preplašeno in

potapljačo se množico; trije katoliški svečeniki so tolažili vernike na zadnji poti pred božjega Sodnika in z njimi molili. Okrog katol. duhovnikov so se gnetli tudi protestanti in židi ter se z njimi družili v molitvi. V luči križa je pogin »Titanica« poučna in tolažilna pridiga za človeštvo. Danes gine strah božji izmed človeške družbe, zato pa Bog pripusti iz ljubezni do celotnega človeštva to ali ono nesrečo, ker nas hoče opozoriti, da smo v božjih rokah, da smo slabiči, da ne prevzetujemo; tistim pa, ki jih zadene nesreča, podeli pa tudi svojo milost, da se v milosti božji ločijo od sveta, ako jo sami ne zavračajo. Bog je milostljiv! Telo se pogrezne v morje, duša pa ne utone. Bog je sodnik, pa dober in usmiljen sodnik. Koliko izmed potopljenec je v zadnjem trenutku zopet našlo Boga! Koliko jih je gotovo bilo, ki so k Bogu molili, ki so Boga zo-

pet našli, dočim bi se bili morda drugače pogubili. Srečne moramo imenovati duhovnike, ki jih je določila božja previdnost, da so dajali odvezo umirajočim, da so blagoslavljali stoterim morski grob. Bili so gg.: Father Byles, Rev. Jos. Mantvila in Jos. Pernschitz O. S. B.

Father Byles je bil Anglež, in sicer konvertit. Vzgajal se je v Rimu, nato je bil profesor, nazadnje pa župnik na Angleškem. Peljal se je v New York, da bi poročil svojega brata. V sredi življenja smo v smrti. — Jos. Mantvila je bil iz Rusije, posvečen šele l. 1908. Hotel je iti v pastirstvo med svoje rojake. Nekaj časa je bil v Londonu, da se je učil angleščine. — Jos. Pernschitz je bil benediktinec iz samostana Scheiern na Bavarskem. Bil je določen za benediktinski samostan v Minnesoti.

(J. Heneka, Usk na Angleškem.)

Učiteljski vestnik.

Učiteljske vesti.

Vprašanja in odgovori. Prijatelj in tovariš B. svetuje, naj bi se v »Slov. Učitelju« določilo nekoliko prostora za »Vprašanja in odgovore«, kakor je to običajno v nekaterih drugih listih. Uredništvo se temu nasvetu ne protivi. Preskrbelo bi v primernem času, da bi se eventualna vprašanja pravilno rešila.

Resigniral je nadučitelj J. Grad na podeljeno mu učiteljsko mesto na deški osemrazrednici v Ljubljani.

Ne sehati v pravice učitelja! Pri okrajnem sodišču v Trziču se je moral zagovarjati oče nekega dečka, ki ga je vsled razposajenosti zaprla gđčna učiteljica. Mož je prišel v šolsko sobo ter odpeljal dečka na dom, dasi še ni bil kazni dostal. Šolsko vodstvo je naznanilo slučaj c. kr. okrajni sodnji in ta je kaznovala predrznege in vzgojo rušečega očeta z zaporom treh dni. Starši morajo šolo pri vzgoji otrok podpirati, ne pa ji nasprotovati.

Šolski bratje so se naselili na Hrušici pri Jesenicah. Prišli so iz Strebersdorfa

pri Dunaju. Kupili so od posestnika Schreya veliko viho. Tamkaj ustanove za enkrat juvenat, v katerem bodo pripravljali poštene mladeniče za svoj red. Pečajo se z vsakovrstnimi šolami. Gospodje so visokoizobraženi vzgojitelji. Posamezne njihove naselbine stoje pod patronatom visokih članov iz cesarske hiše. Ravnatelj brat Anzelm Mavser je Slovenec. Sprejemali bodo na Hrušici samo jugoslovanske mladeniče, Slovence in Hrvate. Za občino, kakor za Slovence sploh, je podjetje velikanskega pomena, zato novodošle vzgojitelje z veseljem pozdravljamo in jim želimo mnogo božjega blagoslova.

Učiteljske plače. V naučnem odseku avstrijskega državnega zbora je bilo predbinkoštni teden več posvetovanj glede tega, kako bi se izpremenil § 55. državnega zakona o ljudskih šolah. (§ 55. se glasi: Kakšne zakonite službene dohodke imajo učitelji in kako jih dobivajo, to naj uredi deželno zakonodajstvo, zastran česar veljajo ta-le načela: 1. Najmanjši prejemki, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na

nižje, naj bodo odmerjeni tako, da učitelji in podučitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, temveč da lahko svojo moč obračajo na svoj poklic, in da je učiteljem še tudi mogoče svojo rodbino živiti primerno razmeram dotičnega kraja . . .)

Predlog Wastianov zahteva, da se sprejme določitev, po kateri se uvrstijo učitelji v XI., X., IX. in VIII. plačilni razred državnih uradnikov. Poslanec Iro predlaga, da prispeva država k tem plačam 50 %. — Poslanec Konecny je navsvetoval, naj se § 55. glasi tako-le: Ureditev šolskih plač naj se izvrši potom deželne zakonodaje; pri tem naj veljajo sledeča načela: Najmanjša plača učiteljev z usposobljenostnim izpitom naj se zenači s plačo državnih uradnikov, ki imajo srednješolsko izobrazbo in maturo. — Ako bi to ne obveljalo, priporoča Masaryk sledeči dostavek: . . . in sicer naj bodo dohodki učiteljev enaki dohodkom državnih uradnikov z enako izobrazbo. — Prvoboritelj za izboljšanje učiteljskih plač, krščanski socialc K e m e t t e r je pojasnjeval bedo učiteljskega stanu s posameznimi zgledi. Nadalje je dokazoval, da je pri odmeri plače treba gledati na predizobrazbo. Zastopnik naučnega ministra je pa svoj čas trdil, da se sme absolvent učiteljšča, ki je napravil maturo in izpit za učiteljsko službo, postaviti v isto vrsto z absolventom srednje šole. Drug razlog, ki ga je treba vpoštovati pri odmeri učiteljskih plač, je pa vrsta dela. Fiziološko je dokazano, da ena ura šolskega pouka odtehta tri ure pisarniškega dela. Z ozirom na to je docela upravičeno, če se učiteljstvo uvrsti v zadnje štiri plačilne razrede državnih uradnikov.

Poslanec Verstovšek je v odseku zagovarjal splošno ljudsko stališče ter predlagal, da naj država prispeva tudi k šolskim stavbam 50 %.

Naučni odsek je imel glasovanje dne 30. maja. Predlog posl. Wastiana, da se učitelji vpostavijo v zadnje štiri nižje činovne razrede državnih uradnikov, je bil z 21 proti 11 glasovom sprejet. Dalje je odsek sprejel tudi dodatni predlog poslanca Glöckela glede

uvrstitve učiteljskega osebja po gotovi določeni lestvi z 29 proti 12 glasovom, kakor tudi predlog poslanca Iro glede 50odstotnih državnih doneskov k deželnim šolskim izdatkom s 23 proti 8 glasovom. Predlog slovenskega poslanca g. Verstovška, da naj država tudi prispeva pri šolskih stavbah in k vzdrževanju šol, je bil s 27 proti 5 glasovom odklonjen. — Zdaj naj govori še finančni minister, oziroma finančni odsek. Težave bodo, a dobra volja in odločnost bi spravila v srečno tir tudi to zadevo, kakor so se ugodno rešila že težavnejša vprašanja. Bog daj!

Smrtna kosa. Dne 28. maja je umrla v Gorjah dolgoletna članica »Slomškove zveze« — gđca Terezija Strle. »Slovenec« je objavil o pokojni sledeče laskavo priznanje: Službovala je v Gorjah celih 28 let ter je bila zvesta sotrudnica vseh katoliških društev. Pridno je pomagala osobito pri Bralnem društvu kot tajnica, pri posojilnici pa kot odbornica. Z ljudstvom je živela za ljudski blagor, šoli je darovala vse svoje moči; zato je pa bila vseobče spoštovana. Vzorni krščanski učiteljici naj sveti večna luč! — Dne 2. junija so pokopali v Ljubljani g. nadučitelja F r a n č i š k a P o v š e iz Osilnice na Kočevskem. Pri padcu na stopnicah si je zlomil nogo; prepeljali so ga v deželno bolnišnico; nastale so komplikacije in vsled tega zastrupljenje krvi. Pokojni je bil član »Slomškove zveze«. Nameraval je v kratkem prositi pokojnino, ker je bil star že 62 let in slabotnega zdravja. Smrt ga je prehitela nenadoma. Pri pogrebu je bila zastopana »Slomškova zveza« s častnim številom ljubljanskih članov, ki so pokojnega tovariša počastili tudi z ganljivimi žalostinkami.

Več zavednosti. Nekaj naših članov še vedno tuintam zaide na zborovanja liberalnih okrajnih učiteljskih društev. Ne vprašujemo po vzroku, ker naši člani za to ne morejo in ne smejo imeti nobenega izgovora. Naznanjamo pa, da dvoživk ne maramo; mi poznamo za take samo eno — in sicer radikalno pot. Z nami — ali proti nam! Toliko zavednosti in inteligence pa vendar mora imeti vsak naš član, da ne bo komaril

zdej tu, zdej tam. Neznačajneže prav lahko pogrešamo.

Boga dražijo vse tiste učiteljice, ki so članice Marijinih družb, a obenem tudi članice liberalnih društev in naročnice liberalnih listov. Takim pošten človek ne more reči drugega, nego: »Žalostno!« Ako so toli naivne, da smatrajo, da se to početje more zlagati z vestjo, — naj se dajo vendar poučiti ter naj pogledajo na Francijo in Portugalsko. S takim ravnanjem delajo po eni plati poklone Bogu vsevednemu, po drugi pa poklanjajo cvetice luciferju. Človek na stopnji učiteljske izobrazbe skoraj ne more biti tako neveden, da ne bi čutil, kako veliko nesoglasje je med članico Marijine družbe in med naročnico liberalnega lista. Luč in tema se sovražita. — Čudno in neumevno je, da je pri nas na Kranjskem sploh še dokaj ljudi, ki hočejo biti povsem korektni katoličani, ki se udeležujejo v celem verskega življenja, obenem pa podpirajo gnilo, veri in Cerkvi sovražno, strupeno in predvsem pa grešno liberalstvo. — Ne motimo se, če trdimo, da so to tisti ljudje, ki prisegajo uprav na vsebino mlačnega, navadno pa liberalnega časopisja. Kdaj se bo popolnoma zdanilo? Ne reči: »Smo kristjani!«, temveč: »Mi smo odločni, prepričani, konsekventni katoličani!«

Za kongres na Dunaju so se oglašili p. n. gg. in gđčne: 1. Franc Jaklič, 2. Ivan Štrukelj, 3. Anton Lomšek, 4. Slavko Schweiger, 5. Franc Petrič, 6. Marija Moos, 7. Helena Oranič, 8. Ivanka Smole, 9. Adela Martinc, 10. Ivica Jager. Čas hiti, prijavitelje se takoj!

Žepni zapisnik. Ker bomo letos zopet preskrbeli žepni zapisnik, prosimo cenjene odjemalce, da morebitne pomote, ki so jih zapazili v tem letniku, naznanijo tovarišu nadučitelju Jegliču v Ljubljani.

Ne dajte se terorizirati! Na okr. učiteljskih konferencah pobirajo agilne liberalke članarino za liberalna društva. Ako bi članarino plačal kak naš član, tedaj nas sili dolžnost, da ga izbrisemo iz svojih vrst.

Učiteljski tečaj, ki ga priredi Slovenska šolska Matica v Ljubljani, je zasigu-

ran, ker se je prijavilo zadostno število udeležencev. Odbor sprejema še nadalje prijave. Denarni prebitok se razdeli koncem tečaja med udeležence po enakih delih.

Takoj drug veter. Okrajna učiteljska društva so imela to ugodnost, da so se člani smeli udeleževati zborovanj, ne da bi jim bilo treba opuščeni pouk nadomestiti. Za enako ugodnost je prosila »Slomškova zveza«, pa tega ni dosegla po zaslugi znanega nam prijatelja . . . , ampak prišel je ukaz, da se mora prositi za dopust, ki se pa bo dobil le pod pogojem, da se pouk nadomesti. Liberalna učiteljska društva so imela lahko več let tako ugodnost, a ko je zanjo zaprosila »Slomškova zveza«, potegnil je takoj drug veter.

Za ljudski blagor! Odbor »Slomškove zveze« je naprosil slavni deželni odbor kranjski, naj bi priredil o počitnicah higienski tečaj za ljudskošolsko učiteljstvo. Prošnji se je ugodilo v toliko, da se bo oskrbel tečaj le za take učiteljice, ki se nameravajo posvetiti pouku na gospodinjstvih tečajih. Vide tozadevni članek pag. 132.

Naša zborovanja.

Iz odborove seje »Slomškove zveze« dne 28. maja. Občni zbor »Slomškove zveze«, združen s Slomškovo proslavo (petdesetletnico) bo v Kamniku 8. avgusta. (Lokal, agitacijo za komerz, petje in drugo preskrbi podružnica.) Oglase sprejema g. Krmelj Frančišek, podružnični načelnik in nadučitelj v Komendi. Program Slomškove proslave bomo objavili pravočasno.

Podružnica Slomškove zveze za postojnski okraj predlaga, da se po vseh ljudskih šolah praznuje letos petdesetletnica smrti slovenskega apostola Antona Martina Slomška. Odbor bo prosil dovoljenja pri šolski oblasti ter nasvetoval primeren spored. — V kratkem izide tudi slavnostna knjižica o Slomšku.

Kongres za krščansko vzgojo na Dunaju. Ker je ta kongres izredna pedagoška prireditev na krščanskem temelju, bi bilo želeto, da bi se vabilu odzvalo karmoč veliko naših somišljenikov. Toda glavna ovira je denarno vprašanje.

Sklene se poprositi deželni odbor za primerno podporo, ki bi jo zveza razdelila kot potni trošek na vse priglasence »Slomškove zveze«. Iz lastnih prihrankov je zveza pripravljena žrtvovati v ta namen do 250 K.

Neposredno nato se bo vršil na Dunaju evharistični kongres, ki bi se ga naši pedagogi brez dvoma tudi radi udeležili; ker je pa 16. septembra že pouk na ljudskih šolah, prejšnje dni pa vpisovanje, zato vloži »Slomškova zveza« prošnjo do c. kr. deželnega šolskega sveta, ki naj blagovoli odrediti pričetek šole enako kot na srednjih šolah. Minist. odlok namreč veli, da trajajo počitnice do incl. 15. septembra. Tudi naj se oskrbi, da bo za vpisovanje v ljubljanske ljudske šole odločen samo en dan. Za pomoč naj bo voditelju učiteljstvo dotične šole.

Sprejetih je bilo pet novih članov; dve prošnji za sprejem sta bili — ker posredni — začasno odklonjeni. Trije člani so bili črtani iz tiskanega zapisnika. Račun za »Učiteljski žepni zapisnik« se je odobril. Uspeh je za prvo leto prav ugoden.

Vrhiško-logaška podružnica S. Z. je 28. maja zborovala na Vrhniki. Ker je naš dosedanji predsednik g. R. Ziegler odšel v Višnjo goru, je vodil zborovanje podružnični podpredsednik g. L. Turšič.

Več članov in članic je bilo zopet odsotnih; čudno se nam zdi, zakaj se nekateri ne morejo ogreti za naše sestanke, saj nas ravno večkratno shajanje in medsebojno občevanje bodri k vztrajnosti in napredovanju. Naša podružnica hoče živeti, zato se moramo nekoliko v njen prospeh tudi žrtvovati. Upamo, da v bodoče ne bo treba več tožiti. — Člani, ki še niso plačali članarine, naj blagovolijo dotični znesek poslati podružničnemu blagajniku g. Štreklju na Vrhniki. — Podružnica bo tudi letos oskrbela svojim članom zanimiv izlet. Namenili smo se v Planino ogledat si Predjamski grad. — 30. junija t. l. se vrši na Vrhniki javna telovadba Zveze Orlov; želeli je, da bi S. Z. po svojih zastopnikih pozdravila njih prireditvev. — Nameravani fuziji naše podružnice z ono za ljubljansko okolico se vsi člani protivijo, ker bi bila večina sedanjih njenih članov preoddaljena od središča, kjer bi se navadno shajali; pač pa se je izrekla želja, da bi se parkrat na leto sešli obe podružnici k skupnemu zborovanju. — Tudi za oba kongresa meseca septembra na Dunaju je v naši podružnici mnogo zanimanja, kajti obljubljena draginjska doklada bo marsikateremu pregnala morečo skrb o resničnosti narodnega izreka: »Kdor hoče iti na Dunaj, mora pustiti itd.«

Raznoterosti.

Št. Vid nad Ljubljano. Letošnjo pomlad se je v tukajšnji šolski občini pojavil rvavi hrošč v tako obilnem številu, da starejši ljudje kaj takega ne pomnijo. Slav. županstvo ter domača hranilnica in posojilnica sta v svrhu pokončevanja tega škodljivca podarila nagrado po 100 kron; šolska mladež se je vrgla z vso silo na lov. Vsled odloka vis. c. kr. dež. šolskega sveta se je raditega preložil pričetek šolskega pouka na 9. uro, pričeni s 1. majem. Otroci so donášali sleharni dan na stotine litrov tega mrčesa v šolo, kjer se je poskrbelo za primeren grob. Pokončane je bilo golazni nad 4500 litrov. Otroci so pa zaslužili nagrade do 180 kron.

Zdaj pa sledi računsko naloga za učence 5. razreda.

V enem litru je 340 hroščev, skupno število po otrocih pokončanih hroščev znaša 1,530.000. Če računimo polovico od teh samic, ki izmed njih vsaka zapusti povprečno po 40 jajček, dobimo število 30,600.000, ki reprezentuje število pokončanih ogrcev. Če bi vsak ogrlec le dve rastlinici končal, se bo ohranilo na ta način življenje 61,200.000 rastlinam.

Obrtnonadaljevalna šola v št. Vidu. V letošnjem šolskem letu je obiskovalo tukajšnjo obrtnonadaljevalno šolo 121 vajencev in 23 mizarških pomočnikov-prostovoljcev. Poučevalo je 5 učiteljev in 1 katehet. Zastopane pa so bile po

svojih vajencih in prostovoljcih sledeče obrti: 2 tesarja, 90 mizarjev in 23 prostovoljcev mizarjev, 3 ključavničarji, 4 kleparji, 2 kovača, 5 krojačev, 4 čevljarji, 3 kamnoseki, 2 peka, 1 tapetnik, 2 sedlarja, 2 sodarja in 1 elektrotehnik. Izmed teh je 136 Kranjcev, 2 Korošca in 6 Primorcev. Izmed Kranjcev je bilo 110 Gorenjcev, 12 Dolenjcev in 14 Notranjcev.

Glede predizobrazbe vajencev nastopno:

	Vajencev
1 razred ljudske šole	18
2 razreda ljudske šole	27
3 razrede ljudske šole	17
4 razrede ljudske šole	21
5 razredov ljudske šole	32
6 in 7 razredov	3
Iz 1. gimnazijskega razreda	2
Iz obrtnodaljevalne šole v Ljubljani	1

E pur si muove. Pa le gre naprej, abstinenčno gibanje namreč, dasi je urednik »Zlate Dobe« skoraj obupaval nad uspehom svojega večletnega trudapolnega drezanja in ropotanja. Skoraj se je zdelo, da bo »Zlata Doba« legla v grob, ker je bil nje urednik vsled neke abstinenčno gibanje zadevajoče debate v kranjskem deželnem zboru nekako razžaljen. Čudno bi to bilo, zlasti če pomislimo, da smo bili svojčas vsi okregani in okrcani, češ, da se premalo brigamo, da premalo podpiramo zagovornike in vojvode abstinenčnega boja. Zdaj bi pa bilo komaj, da mi priskočimo in očitamo malodušnost in omahljivost našemu sicer vse pohvale in vsega priznanja vrednemu bojevniku in nositelju abstinenčne ideje, našemu mučeniku na abstinenčnem polju... G. urednik »Zlate Dobe«, katera nas je zopet obiskala, meni in sodi, da se ni dosti doseglo, da je le malo uspeha, da se še vedno pijančuje itd... Toda pomisli naj, kaj pa bi bilo, če bi ne bilo »Zlate Dobe«, če bi ne bili nastopili propagatorji abstinence? Iz potoka, ki sicer še zmerom teče, bi se bila razvila morda cela reka. Sadovi abstinenčnega delovanja, marsikje prav lepi sadovi, so se že pokazali in se bodo še. Ali ni že to lep uspeh, da se je tudi med našim učiteljstvom našlo prav lepo

število pogumnih mož, ki so napovedali boj alkoholu!

Naenkrat pa taka stvar ne gre in je zastoj upati, da bi dočakali dobo, ki bi jo mogli res nazivati »zlato dobo«. Prenehati ne, obupavati tudi ne! Ko bi šlo povsod gladko, kar se zahteva in priporoča, potem bi ljudje morali že davno biti vsi sveti, saj se toliko in toliko pridiga pri nas po cerkvah, pa je kljub temu vedno nekako pri starem. — Delajmo, Bog pa naj delo blagoslovi — Koliko je n. pr. duhovnikov, ki so poprej iz navade imeli pri vsakem obedu svojo četrtinko na mizi; zdaj pa ne pokusijo kapljice vina morda cele tedne, ne da bi se kam zapisali, ali pa da bi se okrog ponašali! — Koliko je takih ljudi, ki so poprej čutili potrebo za precejšnjo mero te ali druge alkoholne pijače, zdaj pa jih je »Zlata Doba« dovedla do zelo skromne kvantitete. V Ljubljani poznamo duhovsko omizje, kjer se shaja na skupno kosilo in večerjo šestorica gospodov, pa ne vidiš opoldne nikdar druge pijače, nego vrč vode, zvečer pa semintje kako malenkost, pa še to le pri posameznikih...

Naj reče kdo, kar če, — abstinenčno gibanje je pognalo v naš rod že globoke korenine, zato pa pogumno in brez stokanja naprej! Z našo mladino bo zrasla nova generacija, ki ne bo otrovana tako hudo z alkoholom, kot smo mi, in z njo bo »Zlata Doba« bodočih let mogla beležiti že večji in veselejši napredek.

Francoski katoličani in šolstvo. Rado se očitava Francozom, da premalo store za katoliško časopisje, da se premalo organizirajo. Nasproti pa moramo priznati, da imajo katoliški Francozi mnogo takih izdatkov, ki jih pri nas ne poznamo. Poglejmo samo šolstvo. Država je vpeljala takozvano brezversko šolo. Ljudstvo zanjo marsikje ne mara; ustanavlja svoje katoliške šole, ki jih pa mora seveda tudi plačati in vzdrževati. V okraju Tournon je n. pr. 65 državnih šol, a prav toliko je tudi katoliških. Državne imajo sila malo otrok. Dokaz za to najdemo v časopisu »Courrier du Tournon«, ki navaja sledeče podatke: Med državnimi šolami jih je 6, ki imajo samo po 9 otrok; 2 po 8; 6 po 7; 9 po 6;

5 po 5; 7 po 4; 6 po 3; 5 po 2; 8 po 1; 11 šol je brez otrok. — V 65 katoliških šol papohaja 3602 otrok, torej 55 v vsako šolo.

Vsaka državna šola stane 3000 frankov; država in občine morajo torej plačati letnih 195.000 frankov, ali za vsakega otroka 765 frankov. To je že lepa plača. 3600 katoliških otrok pa ne povzroča državi niti vinarja stroškov, pač pa so hudo prizadeti starši, ki imajo poleg ogromnih stroškov za državne šole vzdrževati še lastne katoliške šole.

Centralno učiteljsko knjižnico bodo ustanovili na Dunaju. Društvo »Dr. Lorenz Kellner« je po svojem načelniku predlagalo, naj se to vprašanje razpravlja na vseh 15 dunajskih okrajnih učiteljskih konferencah. Predlog je bil povesod

sprejet. Brez dvoma se bo za razvoj skupne knjižnice tekom let lahko veliko storilo in doseglo, kajti 6000 K, ki so jih v knjižnične namene doslej razdelili na 15 okrajnih konferenc, bodo zdaj obrnili v dobro centralni učiteljski knjižnici, ki bo imela tudi lično bralno dvorano. Ako bi se posrečilo, da bodo s knjižnico mogli združiti — kakor se namerava — tudi stalno razstavo učil, potem bi dobil ta lokal še večjo veljavo in bi bil velikanškega pomena za celo državo.

Naslov vseučiliških profesorjev je podelil cesar vsem rednim prof. na teološki fakulteti v Solnogradu in v Olomucu.

Ljudsko šolstvo na Dunaju. Prestolno mesto Dunaj ima v tekočem letu 523 ljudskih in meščanskih šol.

Vzgoja.

Sporod I. mednarodnega kongresa za krščansko vzgojo na Dunaju:

Nedelja, 8. septembra ob 7. uri: Pozdravni večer v zdraviliškem salonu (Stadtpark).

Ponedeljek, 9. septembra, ob 10. uri dopoldne: Začetna skupščina; uradni pozdravi. — Eminenca kardinal D. Mercier, Mehlin (Belgija): La philosophie scholastique et l'éducation chrétienne de la jeunesse. (Gemeinderatssitzungssaal.) Ob 4. popoldne: Dvorní svetnik vseučiliški profesor dr. O. Willmann: Der Lehrstand im Dienste der christlichen Wahrheit. — Prof. L. Habrich, Xanten: Experiment und Spekulation in der pädagogischen Psychologie. — Prof. P. V. Cathrein S. J., Valkenburg (Holandsko): Was fordert die christliche Gesellschaftslehre von der Erziehung? (Gemeinderatssitzungssaal.)

Torek, 10. septembra. V nižjeavstrijskem deželnem dvorcu, ob 9. dopoldne: Das Bildungs- und Erziehungswesen in Österreich-Ungarn (Rittersaal), in Süd- und Norddeutschland (Herrensaal), in der Schweiz und Frankreich (Prälatusaal). — Ob 4. popoldne: Vseučiliški profesor dr. E. Seydl, Dunaj: Die Parallelbewegung des philosophischen Denkens in der pädagogischen

Theorie. — Predsednik kat. šol. družbe za Avstrijo, ravnatelj dr. R. Hornich (Dunaj): Voraussetzung zum wissenschaftlichen Betrieb der Pädagogik. — Prelat dr. A. Giesswein iz Budimpešte: Charakterbildung und ethisch-religiöse Erziehung. (Großer Sitzungssaal.)

Sreda, 11. septembra v nižjeavstr. deželnem dvorcu: Das Bildungs- und Erziehungswesen in Spanien, Portugal und Italien (Rittersaal), in England und Nordamerika (Herrensaal), in Belgien, Holland und Luxemburg (Prälatusaal). — Ob 4. popoldne: Das Bildungs- und Erziehungswesen der kath. Missionen. — Čitanje raznih resolucij. — Sklepno zborovanje. (Großer Sitzungssaal.)

Opomba. Vodstvo kongresa za katehético (ta kongres se vrši istodobno) se je dogovorilo z vodstvom pedagoškega kongresa, da veljajo vstopnice za katehetski kongres obenem tudi za pedagoški kongres in obratno.

Dodatno se sporoča, da je pripravljali odbor naprosil tudi gospo Ano Weigl, ki je predstojnica nekega zavoda v Monakovem, da bo govorila o vzgoji ženske mladine, in sicer: Die Eigenart der weiblichen Bildung nach Natur, Geschichte und Offenbarung.

Slovstvo in glasba.

Referate des Kongresses für Katechetik, Wien 1912. Herausgegeben von der katechetischen Sektion der österreichischen Leo-Gesellschaft. Redigiert von Emerich Holzhausen, f. e. geistl. Rat und Bürgerschulkatechet in Wien. Verlag von Heinrich Kirsch. Wien I., Singerstraße 7. Preis 4 K. (I. Heft.)

To je prva knjiga, obsegajoča del referatov, ki jih bodo obravnavali in pretresali na prvem kongresu za katehetiko na Dunaju v dneh od 6. do 11. septembra. Že po vsebini te knjige (vel. osmerka, 232 strani) lahko sklepamo, da se bo izvršil na torišču katehetike in katehetskega poučevanja velik preobrat. Naj omenjamo tu nekatere stvari, ki predvsem zanimajo.

Dr. Jos. Göttler, prof. pedagogike in katehetike na vseučilišču v Monakovem, je objavil na prvem mestu razpravo »Grundlagen und Grundlinien eines Einheitsplanes für die religiöse Volkserziehung.« V tej razpravi daje veleučeni in praktični profesor direktivo, koliko in v kakšni obliki naj se nudi otroku na raznih stopnjah razvoja duševne, verstvene hrane. Namen kateheze naj dá pravec pri sestavi skupnega, splošnega avstrijskega podrobnega načrta za poučevanje krščanskega nauka na ljudskih šolah. Ta namen je izražen v besedah: »Die Katechese, vulgo Religionsunterricht, ist religiöse Erziehung, ist Kinder-, beziehungsweise Jugendseelsorge.« Torej ne učenje, ampak vaja je poglavitna stvar, t. j. življenje po veri. Podrobni načrt za kateheze naj torej ne bo samo načrt za pouk, ampak predvsem v z o j e n n a č r t. — V tem zmislu naj se po prime tudi katehet nove struje, ki je znana pod imenom *Arbeitsschule* ali bolje *Tatschule*.

Župnik Filip Hofer se je lotil bolj tehnične plati pri vprašanju, kako prirediti enoten načrt za pouk krščanskega nauka, (Die Technik des Religionslehrplanes für die Volksschule) ter sodi, da naj bo normalni načrt razdeljen na leta, oziroma na skupine ali stopnje. Spodnja skupina (tri leta), srednja (dve leti), zgornja (tri leta). Tak načrt bi potem nekako ustrezal vsem kategorijam ljudskih šol. Hofer ga imenuje »Rahmenlehrplan«.

Najbolj zanimiv spis v celi knjigi se nam zdi Viljem Pichlerjeva razprava in načrt (ki je popolnoma izdelan) za enotno knjigo kršč. nauka v spodnji stopnji (t. j. za prva tri leta). Marljivi dunajski katehet je, kakor razvidno iz citiranih del, preučil in pregledal čudovito veliko katehetske literature; plod tega ogromnega preiskavanja je načrt, ki ga navaja v celoti. Veselimo se lahko že naprej, da bomo po končanem kongresu za mladino prvih treh let (razredov) dobili učno knjigo, ki bo ne le praktična, ampak popolna ter bo ustrezala vsem zahtevam moderne katehetike, pedagogike. Pripomnimo, da so zgodbe sv. pisma spretno združene s krščanskimi resnicami in nauki. Zvezdice in križci, debel in droben tisk znači, kaj spada v prvo, drugo, oziroma tretje leto, kaj se memorira, kaj samo bere in uči.

V knjigi sta nadalje še dve razpravi za srednješolske katehete: P. Waldegger, prof. v Inomostu »Über das Lehrbuch der Offenbarungsgeschichte des Alten Bundes«; — Markus Siebengarten: »Das Lehrbuch des Neuen Testaments für Mittelschulen.«

Končna razprava: Hilfsbücher. Von Fr. W. Bürgel, Schulrat, Meckenheim bei Bonn.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. (Naročnina in članarina za „Slomškovo zvezo“, oziroma za „Društvo slov. katechetov“ 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: A. Čadež, katehet v Ljubljani; J. Novak, c. kr. šolski nadzornik v Kočevju. Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren Ivan Rakovec.

Razpis učiteljskih služb.

Na štirirazredni deški ljudski šoli v Tržiču se bo stalno namestila služba učitelja s postavnimi prejemki. Ker je s to službo združen pouk na obrtno-nadaljevalni šoli, se bo predvsem oziralo na v tem oziru kvalificirane moške prosilce. — Prošnje c. kr. okr. šol. svetu v Kranju do 25. junija 1912.

Na trirazrednici na Vinici je raz-

pisano eno učno mesto. — Prošnje c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju do 17. junija.

Na na dva razreda razširjeni ljudski šoli v Kovorju se bosta stalno namestili službi nadučitelja in učitelja odnosno učiteljice s postavnimi prejemki. — Prošnje do 5. julija 1912 c. kr. okr. šol. svetu v Kranju.
